

De ingeschapen kennis van God

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Calvijns' visie op de natuurlijke Godskennis. Ieder mens heeft volgens Calvijn van nature een algemeen religieus besef.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2009) De ingeschapen kennis van God. In: Aan de slag met Calvijn, Bronteksten op school - deel 1 (pp. 33-34) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hoofd/hart
Plaatsingsdatum	2009
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Natuurlijke Godskennis, religieus besef

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevend*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 5 De ingeschapen kennis van God. Boek I, III

Hoe kun je God leren kennen? Is de Bijbel onmisbaar om God te leren kennen? Of heeft de mens een algemeen religieus besef waardoor iedereen weet dat God bestaat? Calvijn leeft in een andere tijd, waarin alle mensen nog godsdienstig waren.

Lees de tekst met de wetenschap dat er iemand uit de 16^e eeuw aan het woord is die vanuit zijn overtuiging sprak. Laat de tekst daarna een spiegel zijn om te zien of we in de 21^e eeuw nog steeds zo kunnen spreken over de ervaring van het bestaan van God.

1.3.1 De aard van de natuurlijke Godskennis

Dat er in de menselijke geest van nature een zeker besef van Gods bestaan aanwezig is, achten wij niet voor discussie vatbaar. Om te voorkomen dat iemand zijn toevlucht zou nemen tot het voorwendsel dat hij niets van God weet, heeft God Zelf namelijk bij allen een bepaald begrip van Zijn goddelijke macht ingeplant. Door de gedachte daaraan steeds weer te vernieuwen, laat Hij telkens nieuwe druppels van dat besef in de geest afdalen, opdat alle mensen op grond van hun eigen getuigenis het oordeel over zich afroepen, omdat zij Hem niet gediend en hun leven niet aan Zijn wil toegewijd hebben. Zonder uitzondering beseffen alle mensen namelijk dat God bestaat en dat Hij hun Maker is.

Als men al ergens naar onwetendheid met betrekking tot God zou zoeken, is het vrijwel zeker dat een bewijs daarvan vooral te vinden zal zijn bij volken die niet zeer ontwikkeld en van alle menselijke beschaving vervreemd zijn. Toch is er, zoals de beroemde heiden zegt, geen natie zo onbeschaafd, geen volksstam zo verwilderd, of de overtuiging dat God bestaat, leeft onder hen. Ook zij die in andere opzichten van het leven maar heel weinig lijken te verschillen van wilde dieren, houden toch altijd een kiem van godsdienst; zo diep is deze algemene gedachte in het gemoed van allen doorgedrongen, zo nauw is zij verbonden met het innerlijk leven van iedereen. Omdat er dus vanaf het begin van de wereld geen landstreek, geen stad, ja geen huis geweest is waarin men het zonder godsdienst stellen kon, ligt daarin een zekere stilzwijgende erkenning opgesloten dat het besef van Gods bestaan in ieders hart ingegrift is.

Zelfs de afgodendienst is een belangrijk argument voor deze opvatting. Wij weten immers dat de mens zich niet graag zo verlaagt dat hij met ontzag opziet tot andere schepselen dan zichzelf. Als hij dan toch liever eer bewijzen wil aan hout en steen dan de suggestie te wekken dat hij geen god heeft, blijkt daaruit dat die indruk omtrent de goddelijke macht zeer krachtig is. Kennelijk kan zij zo moeilijk uit de geest van de mens gewist worden, dat het gemakkelijker is om zijn natuurlijke geneigdheid te doorbreken. En dat laatste gebeurt inderdaad, wanneer de mens zijn natuurlijke opgeblazenheid verlaat en uit eigen beweging zich tot het geringste verlaagt om daardoor eer aan God te bewijzen.

Vragen:

1. Welke argumenten noemt Calvijn om te bewijzen dat alle mensen een ingescha-
pen kennis van God hebben?
2. Waarom is het voorkomen van religie als menselijk verschijnsel in de wereld een
belangrijk bewijs voor het bestaan van God?
3. Wat betekent het voor de omgang met de kinderen dat je weet dat alle mensen in
aanleg van binnen diep religieus zijn?
4. Hoe ga je met mensen om die het bestaan van God ontkennen?
5. Moet het christelijk onderwijs kinderen voorbereiden om later in de maatschappij
over het bestaan van God te spreken? Leg uit waarom en hoe dat zou moeten.